

“Yaşıl dünya” naminə həmrəylik

Neftçala və Biləsuvarda da günəş elektrik stansiyası tikiləcək

Bərpaolunan enerji potensialı baxımından çox zəngin olan Azərbaycan neft və qaz sahələrində region, eləcə də dünya üçün təhlükəsizlik, habelə iqtisadi mənada dəyər mənbəyinə çevrilib. Neft və qaz dəhlizlərini yaradan və bununla beynəlxalq aləmə uğur nümayiş etdirən respublikamız “yaşıl” enerjinin reallaşmasında da dünyada lider mövqedə olan ölkələr sırasında yer alıb.

Ölkəmizdə reallaşdırılan sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası ekoloji problemlərin operativ həllinə, ətraf mühitin mühafizəsi istiqamətində ardıcıl və səmərəli tədbirlərin görülməsinə əlverişli şərait yaradır. Bunun nəticəsidir ki, hazırda “yaşıl” enerji növləri uğurla gerçəkləşdirilir və onun dünya bazarlarına nəqli enerji siyasətinin yeni prioritet istiqaməti kimi diqqətdə saxlanılır.

Azərbaycanda son illər sözügedən sahədə bir sıra mühüm layihələr reallaşdırılıb. MDB-də ən böyük və Xəzər dənizi regionunda ilk sənaye miqyaslı günəş elektrik stansiyası – 230 MVt-lıq Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyası istismara verilib. Eyni zamanda, həmin stansiyanın açılışı zamanı digər yeni layihələrin də əsası qoyulub. Belə ki, “Masdar” şirkəti ilə Neftçalanın Bank əsasında 315 MVt-lıq, Biləsuvarda isə 445 MVt-lıq günəş və Abşeron–Qaradağ rayonları ərazisində 240 MVt-lıq külək elektrik stansiyalarının tikintisi ilə bağlı, ümumilikdə 1 qiçavət bərpaolunan enerji mənbəyinin istismara buraxılmasını özümdə ehtiva edən 3 yeni layihə imzalanıb. Bərpaolunan enerjinin payı isə hazırda 17 faizə yüksəlib.

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının bu günlərdə yayılan məlumatında adı çəkilən maliyyə qurumunun Neftçala rayonunun Bank əsasında “Banka Solar” günəş fotoelektrik stansiyasının layihələndirilməsi, tikintisi və istismarı üçün 80 milyon dollara qədər uzunmüddətli kre-

dit verəcəyi bildirilir. Məlumatda əsasən, layihənin ümumi dəyərinin 280 milyon dollar təşkil etdiyi vurğulanır və onun həyata keçirilməsini bir sıra digər beynəlxalq maliyyə institutlarının da dəstəkləyəcəyi gözlənilir. Stansiyanın tikintisini isə Birləşmiş Ərəb Əmirliyinə məxsus “Masdar” şirkətinin törəmə strukturu olan “Abu Dhabi Future Energy Company”nin reallaşdıracağı qeyd edilir.

Layihə yekunlaşandan sonra Azərbaycanın enerji sisteminə 315 MVt günəş enerjisi əlavə ediləcək və bu, təbii qazla işləyən elektrik stansiyalarını əvəz etməyə imkan verəcək. Ən başlıcası isə təşəbbüsün gerçəkləşməsi ölkəmizin Paris sazişi çərçivəsində bərpaolunan enerji məqsədlərinə çatmasına kömək edəcək. Proqnoz əsasən, layihə həyata keçirilməsi ilə il ərzində 314 min ton CO2 emissiyası azalacaq, həmçinin Azərbaycanın aşağı karbonlu iqtisadiyyata keçidində və istilik generasiyasından asılılığın azaldılmasında müsbət nəticə əldə olunacaq.

Ekspertlər bildirirlər ki, layihə Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının “yaşıl” iqtisadiyyata keçid strategiyasına uyğundur. Başqa sözlə, Neftçalada günəş elektrik stansiyasının tikilməsi ölkəmizin elektrik enerjisi istehsalının artımına töhfə verəcək ki, bu da Azərbaycanın “yaşıl” gündəliyinin irəliləməsində mühüm addımdır. Layihə ərazisi su quşları üçün Əsas Biomüxtəliflik Zonası ilə kəşifdir. Lakin araşdırmalara əsasən, günəş elektrik stan-

siyasının tikilməsi quşların prioritet biomüxtəlifliyinə təhlükə yaratmır.

Stansiyanı “Navahı” yarımstansiyası ilə birləşdirəcək 330 kV-luq 80 kilometrlik elektrik xətti Şirvan Milli Parkı və miqrasiya dəhlizinin yaxınlığında yerləşən mühüm ornitoloji ərazinin yaxınlığından keçir. Xəttin tikintisinə məsul olan Azərbaycan hökuməti Dünya Bankının ekoloji və sosial standartlarına riayət etmək, o cümlədən hassas zonalara təsirin qarşısını almaq və quşlar üçün riskləri minimuma endirmək məsuliyyətini öz üzərinə götürür.

Layihə Yenikənd, Bank əbədiyyələrinə və Neftçala Rayon İcra Hakimiyyətinə məxsus ümumi sahəsi 973 hektar olan üç sahəni əhatə edir. Bu torpaqların tədqiqinin Energetika Nazirliyinə tapşırılması nəzərdə tutulur. 3,5 kilometrlik asfalt yolun və paralel 6 kV və 35 kV-luq elektrik xətlərinin yerləşdiyi düz yarımşəhə ərazinin

artıracaq və bu, qazla işləyən elektrik stansiyalarını əvəz etməyə və Paris Sazişinə uyğun olaraq karbon qazının azaldılması hədəflərinə nail olmağa kömək göstərəcək.

Məlumatda bildirilir ki, “Biləsuvar Solar SPV” günəş elektrik stansiyasını “Navahı” yarımstansiyasına birləşdirən 90 kilometrlik 330 kV-luq elektrik xətti iki əsas quş sahəsinin və mühüm miqrasiya dəhlizinin yaxınlığından keçir. Xəttin tikintisinə cavabdeh olan Azərbaycan hökuməti ekoloji cəhətdən həssas ərazilərdən yayınmaq və quşlar üçün riskləri minimuma endirmək üçün xəttin marşrutunu tənzimləmək də daxil olmaqla, Dünya Bankının ekoloji və sosial standartlarına riayət etməyi qarşılıq mühüm vəzifə kimi qoyur.

Bütün bu layihələr global çağırışların önündə gedən Azərbaycanın hazırda bir çox istiqamətlər üzrə yeni dövrün tələblərinə ən yüksək səviyyədə reaksiya verən ölkələrdən biri kimi tanındığını deməyə əsas verir. Belə çağırışlardan ən önəmliyi isə bütün dünyada ildən-ilə artan enerji tələbatının ekoloji cəhətdən təmiz, “yaşıl” yollarla ödənilməsidir. İstehsalı bərpa olunan enerji mənbələrinə əsaslanan bu cür potensial isə hazırda ölkə üzrə 27 min meqavat həcmində qiymətləndirilir.

Bərpaolunan enerji mənbələrindən istifadənin genişləndirilməsinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən prioritet vəzifə olaraq irəli sürüldüyü və 2030-cu ilədək elektrik enerjisinin qoyuluş gücündə payının 30 faizə çatdırılmasının (hazırda 17 faiz təşkil edir) hədəf kimi müəyyənləşdirildiyi nəzərə alınmaqla bu istiqamətdə bir çox işlər görülür. Dövlət başçısının Qarabağ və Şərqi Zəngəzurla bərabər, Naxçıvanı da “yaşıl” enerji zonası elan etməsi bu hədəfə çatmağın mühüm istiqaməti kimi diqqət mərkəzində saxlanılır.

bir hissəsi əvvəllər heyvandarlıq təsərrüfatlarının istifadəsində olub, lakin icarə müqaviləsi ləğv edilərək həmin təsərrüfatlara alternativ sahə ayrılıb. 6 kV-luq xəttin minimal pozuntularla köçürülməsi, asfalt yolun isə işlək vəziyyətdə saxlanması qərara alınıb.

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı Biləsuvar rayonunda 445 MVt gücündə “Biləsuvar Solar SPV” günəş elektrik stansiyasının işləyib hazırlanması, tikintisi və istismarı üçün isə 100 milyon ABŞ dollarına qədər uzunmüddətli kredit ayıracaq. Bankın məlumatına əsasən, layihənin ümumi dəyəri 380 milyon ABŞ dolları təşkil edir və onun reallaşdırılmasına bir sıra digər beynəlxalq maliyyə institutları da dəstək verəcək. Bu layihəni də “Abu Dhabi Future Energy Company” həyata keçirəcək. Yeni günəş stansiyası Azərbaycan da bərpa olunan enerjinin istehsal gücünü